

Citotoets Oefenboek (2)

Geschied voor de Centrale Eindtoets van het Cito
en andere toetsen

Groep 8

© 2020 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-93218-01-7

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Begrijpend lezen 6

Gatenteksten 8

Samenvatten 10

Opzoeken 12

Taal | Taalverzorging 16

Grammatica | Zinsontleding 16

Grammatica | Woordbenoemen 20

Spelling | Werkwoorden 24

Spelling | Niet-werkwoorden 26

Interpunctie 28

Taal | Schrijven 32

Rekenen | Getallen 36

Rekenen | Verhoudingen 45

Rekenen | Meten en meetkunde 51

Rekenen | Verbanden 60

Antwoorden 64

Inleiding

Met dit Citotoets Oefenboek voor groep 8 (deel 2 van een serie van drie) kunnen leerlingen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor Taal en Rekenen verder ontwikkelen. Deze Oefenboeken zijn uitstekend geschikt voor de voorbereiding op de Centrale Eindtoets van het Cito en andere eindtoetsen die door de minister zijn toegelaten. Ook sluiten deze boeken aan op de M8-toets van het leerlingvolgsysteem van het Cito.

Alle leerlingen van groep 8, in het regulier primair onderwijs, zijn verplicht een eindtoets te maken. Hierin wordt gemeten hoe de onderdelen Nederlandse taal en rekenen worden beheerst. Basisscholen kiezen nu zelf welke Eindtoets zij gebruiken. Alle eindtoetsaanbieders gebruiken dezelfde adviescategorieën voor toelating tot het vervolgonderwijs. De door de overheid beschikbaar gestelde eindtoets is de Centrale Eindtoets, samengesteld door het Cito. Deze Cito-Eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Daarnaast geeft

de Cito-Eindtoets een score weer die voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. De leerling krijgt dus aan de hand van het schooladvies en het toetsadvies een advies voor het best passende brugklatype.

Belangrijk om te weten: als de score van de Eindtoets beter is dan het gegeven schooladvies, dan moet de basisschool dit advies heroverwegen.

Referentieniveaus taal en rekenen

De referentieniveaus geven aan wat leerlingen moeten kunnen en kennen op het gebied van taal en rekenen. Het doel van deze niveaus is om één doorlopende leerlijn te maken in het taal- en rekenonderwijs. Binnen deze vakken worden de opgaven gemeten op de referentieniveaus 1F, 2F en 1S. De Centrale Eindtoets van het Cito meet welk referentieniveau een leerling beheerst. Alle onderwerpen van deze Eindtoets, komen in dit Oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is ook afgestemd op die van het Cito. Hieronder volgt een overzicht van de onderdelen met de domeinen en subdomeinen die getoetst worden.

Taal

Domein	Subdomein
Lezen	Begrijpend lezen Gatenteksten Samenvatten Opzoeken
Taalverzorging	Grammatica Zinsontleding Grammatica Woordbenoemen Spelling Werkwoorden Spelling Niet-werkwoorden Interpunctie
Schrijven	

Rekenen

Domein
Getallen
Verhoudingen
Metten en meetkunde
Verbanden

Wat wordt er getoetst?

Vanaf 2020 bestaat de Centrale Eindtoets van het Cito uit twee versies: de papieren variant en de digitale adaptieve toets. De papieren versie telt in totaal 165 opgaven voor Taal en Rekenen en de digitale versie telt in totaal 140 opgaven. Alle opgaven zijn meerkeuzevragen. Er is altijd maar één antwoord goed. Ten opzichte van de vorige versies staat in deze nieuwste versie van de Cito Eindtoets de tekst groter en staan de opgaven in één kolom.

Taal

Bij Taal wordt er getoetst wat de kennis en vaardigheden zijn voor Lezen, Taalverzorging en Schrijven.

Begrijpend lezen

Bij Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen en tussen de tekst en de eigen kennis. Onder Begrijpend lezen valt ook woordenschat. Er worden verschillende tekstsoorten aangeboden: informatief, betogend, instructief of fictief.

Interpreteren

Bij Interpretieren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten stukjes in een gatentekst.

Samenvatten

Bij Samenvatten gaat het om het begrijpen en toepassen van de informatie in een tekst. De tekst kan worden omgezet in een verkorte tekst, schema of tabel.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen (krant, tv-gids, woordenboek of informatie op een website). De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

Taalverzorging

Bij Taalverzorging wordt de passieve spellingsvaardigheid van grammatica, spelling en interpunctie getoetst.

Grammatica | Zinsontleding en Woordbenoemen

Onder Grammatica verstaan we redekundig ontleden (analyse van zinnen in zinsdelen: het onderwerp, de persoonsvorm, het lijdend voorwerp ...) en taalkundig ontleden (het benoemen van woordsoorten: het werkwoord, het voltooid deelwoord ...).

Spelling | Werkwoorden en Niet-werkwoorden

Bij Spelling gaat het om de schrijfwijze van (werk)woorden. Binnen deze opgaven komen woorden aan bod uit de verschillende spellingcategorieën en de regels van de werkwoordspelling moeten worden toegepast.

Interpunctie

Bij Interpunctie gaat over het juiste gebruik van leestekens (hoofdletters, punten, uitroeptekens ...).

Schrijven

Bij Schrijven staat het reviseren van teksten centraal. Zinnen zijn verkeerd geformuleerd en moeten worden aangepast, leestekens moeten op de juiste manier geplaatst worden en ontbrekende informatie moet worden toegevoegd.

Rekenen

Bij Rekenen wordt er getoetst volgens de standaard domeinen: Getallen, Verhoudingen, Meten en meetkunde en Verbanden.

Getallen

Het onderdeel Getallen richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van elementaire bewerkingen, zoals optellen, aftrekken, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Zowel in opgaven met als zonder context.

Verhoudingen

Bij Verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met als zonder context. Daarbij komen ook de onderlinge relaties aan bod.

Meten en meetkunde

Het onderdeel Meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

Verbanden

Bij Verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Meer oefenen ...

Dit boek is het tweede deel van een set van drie. Alle drie de boeken samen vormen een gedegen voorbereiding op de Cito Eindtoets. Wil je kind meer oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 Tante Bep

2 Mijn ongetrouwde tante Bep is wel een heel bijzonder mens! Met deze lieve tante
3 heb ik afgelopen week zoiets raars en spannends beleefd, dat ik je daar echt even
4 over moet vertellen.

5 Laat ik eerst even proberen uit te leggen wat voor soort mens mijn tante Bep is.
6 Tante Bep werkt als verkoopster in een boekwinkel. Ze heeft altijd lange,
7 felgekleurde jurken aan en haar kapsel ziet eruit alsof ze met haar vingers in het
8 stopcontact heeft gezeten. Ze wil altijd alles van je weten ('Heb je al verkering?'),
9 heeft altijd zelfgemaakte snoepjes bij zich (bah, vies!) en ze kletst altijd aan één
10 stuk door. Omdat tante Bep in een boekwinkel werkt, leest ze ook heel veel. Dat
11 heeft nogal grote gevolgen, want ze leest altijd boeken over alchemie en ze vindt
12 zichzelf dan ook een alchemist. Een wat? Ja, een alchemist. Dat is een soort
13 middeleeuwse scheikundige die op zoek is naar de steen der wijzen. Dat is dan
14 weer een soort middel waarmee je metaal in goud kunt veranderen en
15 waarmee je alle ziektes kunt genezen. Lijkt me een handig middel, hoewel ik de
16 naam 'steen der wijzen' dan wel weer raar vind, want het is helemaal geen steen.
17 De afgelopen tien eeuwen is het niemand gelukt dat middel te ontdekken,
18 maar mijn tante Bep blijft er vrolijk naar zoeken.

19 Dat zoeken naar dat middel doet ze in haar schuurtje. Daar staat een grote
20 gasbrander met een koperen pan en verder allemaal flesjes, buisjes, potten,
21 zakjes en allerlei onduidelijke rommel.

22 Afgelopen zaterdag kwam tante Bep even bij ons binnenwandelen. Dat doet
23 ze vaker, want ze woont vlakbij en ze kan goed met haar zus, mijn moeder,
24 opschieten. Bovendien vindt ze het leuk om mij en mijn kleine broertje te zien.
25 Toen ze zaterdag kwam, lag mijn broertje ziek in bed. Toen tante Bep hoorde dat
26 Max ziek was, ging ze meteen naar hem toe. Toen ze de trap op liep, keek ze mij
27 geheimzinnig glimlachend aan. 'Meisje, ik zal Max eens even beter gaan maken',
28 zei ze tegen me.

29 'Nou, ik denk dat dat niet zo gauw gaat lukken,' antwoordde ik, 'want hij heeft
30 koorts en keelpijn en hij voelt zich zwaar belabberd.' Tante Bep zei niks, maar
31 keek me weer met die raadselachtige glimlach aan. Daarna verdween ze in Max'
32 kamertje.

33 Na vijf minuutjes was tante Bep alweer beneden. We gingen in de huiskamer
34 zitten kletsen. Ineens ging de kamerdeur open. Helemaal aangekleed kwam
35 Max binnen. Hij zag er best goed uit. 'Ik ben weer beter,' zei hij. 'Bedankt voor uw
36 medicijn, tante Bep.' Mijn moeder en ik keken met grote ogen naar tante Bep. Die
37 lachte alleen maar. Toen legde ze een klein pakje op tafel. 'Dit is voor jou, Trudy',
38 zei ze tegen mijn moeder. 'Daar kun je die mooie gouden ring, die je al zo lang
39 wilt hebben, van laten maken.'

4 Uit een boek over kunst:

Inhoudsopgave

1. Geschiedenis van kunst
2. Bekende kunstenaars
3. Verschillende kunstvormen
4. Materialen om kunst te maken
5. Kunst als werk

Lauren gaat een werkstuk maken over kunst. Ze heeft in een boek gelezen wat de geschiedenis van kunst is en welke beroemde kunstenaars er zijn. Ze heeft ook gelezen welke materialen gebruikt worden bij het maken van kunst. Nu wil ze graag weten welke vormen van kunst er zijn. Ze kijkt opnieuw in een boek over kunst.

Waar kan ze dat vinden?

- in hoofdstuk 2
- in hoofdstuk 3
- in hoofdstuk 4
- in hoofdstuk 5

- 5 Nanda wil graag een nieuw grasveld in haar tuin hebben. Ze heeft het oude grasveld al weggehaald. Ze heeft nieuwe graszoden gekocht en krijgt daarbij een beschrijving waarin staat wat ze moet doen.

Stappenplan

1. De grond grasvrij maken.
2. De ondergrond ompspitten (= omwerken met een schop).
3. De ondergrond vlak maken met een hark.
4. Mest uitstrooien over de ondergrond, zodat het gras goed kan groeien.
5. De graszoden neerleggen.
6. De graszoden afsnijden waar nodig.
7. De graszoden stevig aandrukken (walsen).

Welke van de eerste vier stappen hoeft Nanda niet meer te doen?

- stap 1
- stap 2
- stap 3
- stap 4

Grammatica | Woordbenoemen

De opdrachten 1 tot en met 20 gaan over grammatica.
Je gaat de woorden benoemen.

1 In welke zin is een **zwak werkwoord** onderstreept?

- Gelukkig was er niets aan de hand met oma.
- Papa fietste naar de winkel.
- Vader vond dit geen goed idee.
- Zijn bril zag er modern uit.

2 Wil jij deze stapel folders op dat bureau neerleggen?

Welk van de onderstreepte woorden is een **werkwoord**?

- deze
- stapel
- dat
- neerleggen

3 In welke zin is het **voltooid deelwoord** onderstreept?

- De gelopen marathon leek van te voren toch makkelijker.
- Ik verbied dat gedrag in mijn klas.
- Mijn ouders hebben relevante informatie gekregen op de ouderavond.
- Ik geloof hem niet, want hij liegt vaak.

4 In welke zin is het **voorzetsel** onderstreept?

- De jongen besloot al zijn vrienden uit te nodigen.
- Deze vogel komt niet heel vaak voor in Nederland.
- Thomas heeft de brieven in de brievenbus gedaan.
- Ze schonk koffie in voor de gasten.

5 De vele gasten gingen pas erg laat naar huis.

Welk van de onderstreepte woorden is een **telwoord**?

- vele
- gingen
- pas
- laat

Interpunctie

De opdrachten 1 tot en met 20 gaan over interpunctie.
Lees alle zinnen goed, want de leestekens ontbreken.

1 je mag naar binnen in de ren van de konijnen let op houd je aan onze regels

Welk leesteken moet achter konijnen gezet worden?

- een dubbele punt
- een komma
- een punt
- een vraagteken

2 Waar staat de punt (.) goed?

- Mila doet het raam open. ze zwaait met een grote vlag uit het raam
- Mila doet het raam open ze zwaait. met een grote vlag uit het raam
- Mila doet het raam open ze zwaait met een grote. vlag uit het raam
- Mila doet het raam open ze zwaait met een grote vlag uit het. raam

3 Thomas roept door de klas dat kan niet

Achter welk onderstreept woord moet een dubbele punt (:) gezet worden?

- roept
- door
- klas
- kan

4 Hugo durfde als eerste antwoord te geven en zei tegen juf het antwoord is vijf

Welk onderstreept woord moet met een hoofdletter geschreven worden?

- eerste
- antwoord
- tegen
- het

5 Waar staan de hoofdletters goed?

- W**ij vieren in het **V**oorjaar altijd pasen en in december altijd **K**erstmis.
- W**ij vieren in het voorjaar altijd **P**asen en in **D**ecember altijd **K**erstmis.
- W**ij vieren in het voorjaar altijd **P**asen en in december altijd **K**erstmis.
- W**ij vieren in het **V**oorjaar altijd **P**asen en in **D**ecember altijd kerstmis.

Maud en Cay zitten in groep 8 van de Johanneschool. Zij zitten in de organisatie van de circusvoorstelling. Ze schrijven een uitnodiging voor alle ouders en verzorgers van de kinderen van de school. Zij moeten de uitnodiging nog wel nalezen en controleren op fouten.

1 Titel onbekend

- 2 De Johanneschool staat deze weken in het teken van het circus. Aan het eind zal
3 een circusvoorstelling gegeven worden door alle kinderen. De komende weken
4 zal flink geoefend worden voor de verschillende acts. En ook zijn we druk bezig
5 met het maken van de kostuums en het decor! Wij denken echt dat het prachtig
6 gaat worden!
- 7 Zijn jullie ook benieuwd naar deze spectaculaire circusvoorstelling? U heeft bij
8 dezen een uitnodiging ontvangen voor deze aangelegenheid. Op vrijdagavond
9 23 april zal dit circusvoorstelling opgevoerd worden in de sporthal naast onze
10 school. De voorstelling zal om 18.30 uur beginnen en rond 20.30 uur eindigen.
11 Na afloop staan lekkere hapjes en drankjes klaar. Opa's en oma's zijn ook
12 uitgenodigd.
- 13 Hopelijk zien we jullie dan!
- 14 Groetjes,
- 15 Maud en Cay, organisatoren circusvoorstelling

1 Wat kunnen Maud en Cay het best boven de uitnodiging schrijven?

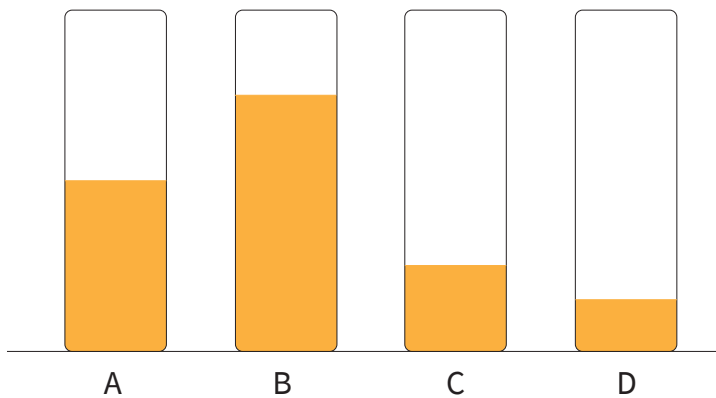
- Kom ook naar onze voorstelling!
- Oefen je ook mee?
- Op naar het circus!
- Welkom op de Johanneschool!

2 Lees: En ook ... decor! (r. 4 en 5) Welke aanpassing moeten Maud en Cay maken in deze zin?

- Ze moeten 'En' (r. 4) weglaten.
- Ze moeten 'niet' achter 'we' (r. 4) plaatsen.
- Ze moeten achter 'maken' (r. 5) een komma plaatsen.
- Geen, de zin is goed zo.

1

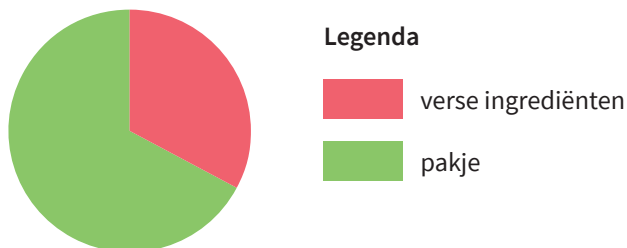

Welk glas is ongeveer voor $\frac{1}{4}$ deel gevuld met sinas?

- glas A
 glas C
 glas B
 glas D

2

Bak je liever met verse ingrediënten of met een pakje?

66,67 % van de ondervraagde mensen bakt het liefst een taart door gebruik te maken van een pakje.

Welke verhouding past daarbij?

- 1 op de 4
 2 op de 5
 2 op de 3
 3 op de 4

3 **2,3 van 233 is ongeveer**

- $\frac{1}{10}$
 1 op de 1000
 $\frac{1}{100}$
 1

Taal | Lezen

Tante Bep

1. de zus van Max
2. aardig en bijzonder.
3. Tante Bep is wel een beetje apart.
4. bij de ik-persoon thuis
5. Tante Bep weet iets wat de ik-persoon niet weet.
6. een stukje goud

Druivensap

1. nadelige gevolgen
2. kun je hieronder lezen hoe dat moet
3. Om te beginnen
4. zet je het vuur laag
5. zoet
6. zijn ontsmet

Van Beatlemania tot serieuze kunst

1. Jongeren zagen The Beatles als een voorbeeld om zich af te zetten tegen hun strenge opvoeding.
2. Na een drukke periode trekken The Beatles zich terug in de studio, waar ze experimenteren met nieuwe muziek en het album Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band opnemen.
3. jongens laten hun haar groeien, gillende fans, flauwvallende meisjes
4. Een Engelse band uit de jaren zestig van de vorige eeuw, die vooral populair was bij tieners en later als een van de belangrijkste bands uit de muziekgeschiedenis werd beschouwd.

Opzoeken

1. in hoofdstuk 3
2. Combi Mag 405 + beoordelingen
3. Op een website die informatie geeft over kinderkleding voor verschillende leeftijden.
4. in hoofdstuk 3
5. stap 1
6. Overzicht opnames
7. betekenis 1
8. op link C
9. Sander

Taal | Taalverzorging

Grammatica | Zinsontleding

1. Lotte en Laura | hebben | de oude computer | gerepareerd.
2. De vermoeide kinderen liggen in bed.
3. bestellen is meervoud en tegenwoordige tijd
4. Hij ontdekt de volgende dag pas de schade aan het huis.
5. Ik kreeg een onvoldoende, omdat ik niet had geleerd.
6. is kampioen geworden
7. Isa
8. het gezegde
9. zou moeten kunnen lopen
10. de persoonsvorm
11. het lijdend voorwerp
12. het lijdend voorwerp
13. mijn toets
14. het gezegde
15. moet
16. hem
17. Hij
18. Als de lamp kapotgaat, weet mijn oom die te vervangen.
19. is een creatieve leraar
20. De kat van mijn nichtje